

Поступово виникає професіоналізація, як процес розвитку особистості, результатом чого стає професійна майстерність, компетентність особистості.

В процесі професійного самовизначення особистості в ранній юності - відбувається зародження ефективності діяльності, вивчення та оволодіння тими навчальними дисциплінами, які необхідно для даного фаху.

Зміст характеру, як особистісної особистості становлення майбутнього фахівця, складає життєву спрямованість особистості (матеріальні і духовні потреби, інтереси, ідеали та соціальні установки) і проявляється у формі певних індивідуально-своєрідних відносин, які визначають вибірковість активності людини. Залежно від устрою життя, впливів і вимог навколишньої дійсності у змісті характеру на перший план може висуватися то один, то інший компонент. Так, у однієї людини на першому плані стоять матеріальні потреби, прагнення забезпечити особисте благополуччя, всі інші мотиви відсуваються на задній план; в іншого - домінують наукові інтереси, і він весь віддається пошукам істини. Спрямованість особистості визначається цілісною системою відносин і накладає відбиток на всю професійну діяльність фахівця.

Література:

1. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка / В.С.Лозниця. К., 2000.
2. Намов Р.С. Психологія. Основи загальної психології: У 2т Р.С. Намов. – Т. I. – М., 1994.
3. Мерлін В. С. Психологія індивідуальності / С.В.Мерлін // Вибр. психол. праці. М. – 1996.

УДК 159.942:311.108

*Барчі Беата Василівна,
Порохнавець Юлія Едуардівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ЕМОЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ

Інтенсивні економічні, політичні, соціальні й психологічні процеси на сучасному етапі розвитку України торкаються глибинних інтересів кожної людини. У мінливому і динамічному світі виникає гостра суперечність між, з одного боку, системою суспільних вимог до кваліфікації та якості підготовки майбутніх фахівців і з другого – можливостями особистості, яка щодня опиняється під впливом різних складних життєвих ситуацій. Одним із важливих чинників, що впливає на професійне становлення фахівців професій типу «людина – людина» є емоційна компетентність як якість, що характеризує реальну здатність якісно виконувати професійні дії, запобігаючи «професійному вигоранню». Саме це зумовлює актуальність даної теми. Представникам цього типу професій потрібно вміти налагоджувати контакти, підтримувати стосунки, активно взаємодіяти, досягати взаєморозуміння у

процесі виконання професійних функцій, аналізувати поведінку людей, розуміти їхній емоційний стан і потреби, надавати емоційну підтримку, знаходити індивідуальні підходи, зберігати рівновагу в конфліктних ситуаціях, тобто бути підготовленими до ефективної комунікації та емоційно розумної поведінки. Тому психограми більшості професій типу «людина – людина» містять такі професійно-важливі якості та властивості, як: емоційна стриманість, емоційна врівноваженість, емпатія, здібності управляти власними емоціями у спілкуванні та ін. [1, с. 72]. Дане питання розглядали такі науковці як В. Крутецький, О. Лазуренко та інші.

Високий рівень емоційної компетентності є передумовою успіху в професіях, пов'язаних із інтенсивною взаємодією з іншими людьми. Формування в студентській молоді вмінь керувати власними емоціями забезпечує підвищення ефективності навчально-виховного процесу [2, с. 53]. Окрім того, емоційно насичене ставлення до навчання є важливим чинником розвитку здібностей. Підвищення рівня емоційної компетентності майбутніх фахівців є важливим завданням сучасної професійної освіти, актуальним не тільки для професійного становлення, а й особистісного розвитку.

Незважаючи на наявність наукових праць, в яких досліджується емоційна сфера особистості, слід звернути увагу на брак досліджень емоційної компетентності фахівців професій типу «людина – людина» та психолого-педагогічних умов її формування в період оволодіння професією і, як наслідок, на відсутність послідовного, ретельного підходу до управління цим процесом.

Емоційна компетентність має тісний зв'язок як з когнітивними здібностями, так і з особистісними характеристиками. Категорія емоційна компетентність фахівця професій типу «людина – людина» розглядається як його усвідомлена готовність до реалізації емоційних компетенцій, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності та вирішення соціальних завдань. У свою чергу, емоційні компетенції – це здатність фахівців адекватно конкретній професійній ситуації застосовувати емоційний досвід, знання з галузі психології, цінності емоційно компетентної людини в їх органічній єдності. Емоційна компетентність особистості виявляється в стабільності поведінки: в умінні регулювати певною мірою свій настрій, зосереджуючись на позитивних аспектах життя; у комунікативній толерантності; у стійкості до різних емоціогенних впливів та труднощів, емоційному самоконтролі тощо.

Формування емоційної компетентності полягає в реалізації психолого-педагогічних умов, до яких віднесено: підвищення емоційної компетентності педагогічних працівників; психологізація навчально-виховного процесу; впровадження тренінгу емоційної компетентності для учнів і педагогічних працівників.

Професійне становлення особистості є складним процесом взаємодії інтелектуального й емоційного розвитку. У психологічній науці ведуться пошуки здібностей, які, на відміну від традиційного загального інтелекту, пов'язані з соціально-емоційною сферою психіки людини. Важливу роль у цьому процесі відіграють емоції та вміння ними керувати. Саме емоції надають суб'єктивного забарвлення тому, що відбувається навколо нас і в нас самих [3,

с. 34]. В межах концепції особистісно-орієнтованого підходу до виховання людини, формування ціннісної свідомості та на її основі – ставлення до об'єктів і явищ навколишньої дійсності одержує суспільну і особистісну значущість.

Література:

1. Копець Л. В. Психологія особистості : Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – [2-ге вид.]. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 458 с.
2. Лазуренко О. До питання щодо розвитку поняття «емоційна компетентність» у психології/ О. Лазуренко /Науковий огляд. – К., 2015. - №1 (11). – 139 с.
3. Мистецтво розвитку особистості: монографія / за ред., передмова та післямова Н. Г. Нічкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.

УДК 159.952.13:378.011.3-052

*Барчі Беата Василівна,
Турянця Олександра Василівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ФОРМУВАННЯ МОТИВІВ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Останнім часом спостерігаються негативні тенденції в сфері освіти, у тому числі й вузівської, пов'язані як зі зниженням широкої соціальної мотивації навчання, соціальної цінності освіти, так і з феноменом девальвації дорослості, що відображає втрату цінності дорослості, а отже, відповідальності, зрілості, селфменеджменту й самоорганізації. Така зміна культурного фону істотно модифікує регулятивну роль тих психологічних умов навчання, що розглядаються як значущі у забезпеченні навчальної успішності. Регуляція ефективності навчання забезпечується як інтелектом, психофізіологічними властивостями індивіда, так і когнітивними стилями, мотивацією, які мають високу варіативність і є сенситивними до конкретних культурно-історичних умов проходження навчальної діяльності.

Формування випускника ВНЗ як професіонала, тобто людини, здатної успішно вирішувати різні задачі у своїй сфері, актуальна завжди. Завдання вищої освіти – не тільки озброїти знаннями випускника, а й виховати людину, яка володіє способами розв'язання різних проблем у межах професії.

На жаль, сучасна середня школа поки що формує об'єктивну позицію учня («того, кого вчать»), а система освіти у вищому навчальному закладі потребує студентів з суб'єктивною позицією («того, хто вчиться»). Суб'єктивна позиція студента пов'язана з високою позитивною мотивацією до навчання.

Пізнавальна діяльність людини є провідною сферою її життєдіяльності. Звідси формується пізнавальний мотив – головний чинник успішності

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>